

**Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової адміністрації
Фаховий коледж Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії
ім. Тараса Шевченка**

Циклова комісія педагогіки, психології та методик навчання

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчальної роботи

Павло ЯЛОВСЬКИЙ

«08» вересня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дитяча психологія

Освітньо-професійний ступінь **фаховий молодший бакалавр**

Галузь знань **А Освіта**

Спеціальність Спеціальністю **A2 Дошкільна освіта**

Освітньо-професійна програма **Дошкільна освіта**

Кременець – 2025

Мандрук Н. М. Дитяча психологія: робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів фахової передвищої освіти з галузі знань А Освіта за спеціальністю А2 Дошкільна освіта. Кременець, 2025. 18 с.

Розробник:

Мандрук Наталія Миколаївна – викладач циклової комісії педагогіки, психології та методик навчання Фахового коледжу КОГПА ім. Тараса Шевченка.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової педагогіки, психології та методик навчання.

Протокол від «01» вересня 2025 року. №1

Голова циклової комісії

Надія САБРАН

1. Вступ

Особливості сучасного етапу розвитку суспільства обумовлюють необхідність поліпшення психологічної підготовки сучасних спеціалістів. Психологія являє собою науковий напрям, що розглядає і вивчає об'єктивні, реально існуючі психічні явища і факти; виявляє особливості, закономірності побудови та розвитку психіки, функціонування її механізмів. Психологія дозволяє здобувачам фахової передвищої освіти знайти відповіді на деякі важливі питання, допомагає зрозуміти закони мислення, формування інтелекту, пізнати суть і сенс життя та його цінність. Вона сприяє більш ефективній взаємодії з навколишнім світом, вказує на особливості кожної людини та підказує засоби, що допомагають подоланню негативних її рис.

Вивчення основ психології сприятиме підвищенню ефективності власної професійної діяльності, допоможе найповніше використовувати особистісний потенціал людини, налагоджувати стосунки між членами колективу. Для вирішення практичних завдань, що постають у різних сферах суспільного життя, необхідно залучати потенціал психології. Динамічний розвиток ринку психологічних послуг, а саме створення психологічних служб, мають нагальну потребу в надійних знаннях про особистість та її розвиток. Тому закономірним є інтерес до теоретичних та практичних розробок психологічної науки. Навчальна дисципліна «Дитяча психологія» є нормативною навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахових молодших бакалаврів.

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Дитяча психологія» складена для навчання здобувачів освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» відповідно до освітньо-професійної програми Дошкільна освіта за спеціальністю А2 Дошкільна освіта.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма здобуття освіти
Кількість кредитів ECTS: 4+1*	Галузь знань А Освіта	Нормативна
Модулів – 2*	Спеціальність А2 Дошкільна освіта	
Змістових модулів – 5	Освітньо-професійна програма Дошкільна освіта	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 120+30*		1-й
		Семестр
		1-й
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача освіти – 1,63; 30*	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	32 год.
		Семінарські
		28 год.
		Практичні
		4 год.
		Самостійна робота/ підготовка та проходження екзамену
		56 год./ 30 год*
		Вид контролю: екзамен – 1-й семестр; захист курсової роботи – 4-й семестр

*застосовується у разі виконання з освітнього компоненту курсової роботи

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить 50 % / 50 %.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: ознайомлення здобувачів фахової передвищої освіти із основними закономірностями розвитку дитини від народження до вступу в школу, психологічною характеристикою діяльності дітей дошкільного віку, особливостями розвитку пізнавальних процесів та емоційно-вольової сфери, формування особистості в дошкільному віці.

Завдання вивчення дитячої психології

- засвоєння основних закономірностей психічного розвитку дитини: видів діяльності, психічних процесів і якостей, формування особистості;
- розуміння найважливіших етапів психічного розвитку, вікових та індивідуальних особливостей дитини;
- озброєння здобувачів освіти методами науково-психологічного вивчення дітей;
- формування у здобувачів освіти основ наукового підходу до своєї педагогічної діяльності, професійно важливих якостей педагога.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у здобувачів фахової передвищої освіти повинні бути сформовані такі **компетентності**:

ЗК5 Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК7 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК5 Здатність до формування у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку взаємин з оточенням (предметним, природним, соціальним).

СК6 Здатність до розвитку психічно-емоційної сфери особистості дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

СК13 Здатність до організації освітнього процесу з урахуванням індивідуальних фізичних і психічних можливостей дітей в найбільш оптимальних для них формах.

СК14 Здатність до саморозвитку та самореалізації з використанням перспективного педагогічного досвіду, освітніх інновацій у професійній діяльності.

Програмні результати навчання

Нормативний зміст вивчення здобувачами фахової передвищої освіти навчальної дисципліни «Дитяча психологія» сформульований у таких програмних результатах навчання:

РН1 Упорядковувати універсальне, розвивальне середовище у групах раннього та передшкільного віку з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дитини.

РН3 Встановлювати зв'язок між процесом розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку відповідно до їхніх вікових особливостей.

РН5 Виявляти та узагальнювати результати різних видів діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку з використанням педагогічних технологій.

РН11 Мати навички збереження та зміцнення психічного, фізичного та соціального здоров'я, попередження та протидії булінгу, формування навичок здорового способу життя у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

РН15 Визначати особливості та способи організації провідної (ігрової) діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку в освітньому процесі закладів дошкільної освіти.

РН16 Володіти методиками та технологіями зони актуального та ближнього розвитку дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку різного рівня розвитку.

РН18 Організовувати та розділяти предметно-просторове розвивальне середовище на осередки діяльності в групах дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

РН19 Аналізувати перспективний педагогічний досвід в системі дошкільної освіти та використовувати його в подальшій роботі з дітьми дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

РН20 Забезпечувати формування наскрізних умінь особистості дитини в різних видах діяльності в умовах закладу дошкільної освіти.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні питання дитячої психології

Ознайомлює здобувачів фахової передвищої освіти із сутністю дитячої психології як науки, методологією та методами дитячої психології, основними закономірностями психічного розвитку дитини дошкільного віку. Розглядаються питання періодизації психічного розвитку дітей перших 6-7 років життя, аналізуються індивідуально-психологічні відмінності між дітьми.

Тема 1. Сутність дитячої психології

Дитяча психологія як наука про особливості психічного розвитку дитини. Зв'язок дитячої психології з іншими науками. Методологічні основи дитячої психології. Завдання та значення дитячої психології у практичній діяльності вихователя дошкільного навчального закладу.

Тема 2. Сутність і закономірності психічного розвитку дитини

Роль біологічних і соціальних факторів у психічному розвитку дитини. Діяльність як детермінанта психічного розвитку. Роль навчання у психічному розвитку дошкільника. Засади періодизації психічного розвитку дітей дошкільного віку. Індивідуально-психологічні відмінності між дітьми.

Змістовий модуль 2. Психологічні особливості розвитку дитини у немовлячому та ранньому віці розкриває особливості психічного розвитку дитини у немовлячому віці, окремо розглядається психічний розвиток дитини у фазі новонародженості. Змістовий модуль знайомить здобувачів фахової передвищої освіти з психологічними особливостями розвитку дитини у ранньому віці. Характеризуються найважливіші досягнення раннього віку, а саме: прямоходіння, предметна діяльність та розвиток мовлення; зародження нових видів діяльності; новоутворень у пізнавальній сфері та формування передумов особистості.

Тема 3. Психологічні особливості дитини у фазі новонародженості і немовлячий вік і його особливості

Особливості фізичного і психічного розвитку немовляти у фазу новонародженості. Розвиток емоційної сфери та характеристика спілкування у немовлячому віці. Соціальна ситуація розвитку в немовлячому віці. Роль спілкування з дорослими у психічному розвитку немовляти. Розвиток емоційних контактів з дорослим. „Комплекс пожвавлення”: передумови, складові та етапи формування. Виникнення ситуативно-особистісної форми спілкування з дорослими та її значення для розвитку дітей другого року життя. Становлення передумов спілкування з однолітками. Вплив ранніх контактів з однолітками на подальший психічний розвиток дитини. Розвиток рухової активності немовлят. Розвиток рухів і дій та їх роль у психічному розвитку немовляти. Загальна характеристика рухів і дій на першому році життя. Маніпуляційний та функціональний характер дій. Оволодіння повзанням. Розвиток хапання, маніпулювання. Розвиток мовлення і когнітивної сфери немовляти. Довербальний етап розвитку мовлення. Передумови розвитку мовлення та їх формування в немовлячому віці. Розвиток когнітивної сфери немовляти. Особливості уваги. Розвиток відчуттів і сприймань. Розвиток пам'яті. Передумови формування особистості. Особливості розвитку самосвідомості в немовлячому віці. Криза першого року життя та її новоутворення.

Тема 4. Особливості психічного розвитку дітей раннього віку

Ранній вік і його значення у подальшому розвитку дитини. Соціальна ситуація розвитку в ранньому дитинстві. Найважливіші досягнення раннього віку. Оволодіння ходьбою та іншими основними рухами. Їх роль у психічному розвитку дитини. Розвиток предметної діяльності у ранньому дитинстві. Перехід від маніпулювання до предметних дій. Співвідносні та знарядцеві дії, їх характеристика та етапи формування. Місце предметної діяльності як провідної в ранньому дитинстві. Зародження нових видів діяльності в ранньому віці. Гра і продуктивні види діяльності, їхнє місце і вплив на психічний розвиток. Розвиток спілкування з дорослими (ситуативно- ділова форма) та однолітками (емоційно-практична форма). Засвоєння мовних засобів спілкування. Розвиток мовлення і новоутворення пізнавальної сфери у період раннього дитинства. Ранній вік –

сензитивний період розвитку мовлення. Розуміння мовлення дорослих. Формування власного активного мовлення дитини. Оволодіння активним мовленням – найважливіше новоутворення даного вікового періоду. Новоутворення у пізнавальній сфері. Розвиток сприймання й утворення уявлень про властивості предметів. Формування сенсорних основ пізнавальної діяльності. Розвиток мислення. Особливості пам'яті та уваги. Зародження уяви. Передумови формування особистості у ранньому дитинстві. Розвиток поведінки в ранньому віці. Засвоєння елементарних норм поведінки і правил взаємин з дорослими та однолітками. Розвиток мотиваційної сфери, емоцій та почуттів, самосвідомості. Особливості перших уявлень про себе. Ім'я та його значення в ранньому дитинстві. Виникнення прагнення до самостійності. Криза трьох років. Позитивні та негативні симптоми кризи. Вплив оцінки дорослого на розвиток особистості.

Змістовий модуль 3. Психологічна характеристика діяльності дітей дошкільного віку розкриває здобувачам фахової передвищої освіти структуру кожного виду діяльності: ігрової, продуктивних видів, трудової, навчальної та спілкування, закономірності їх розвитку протягом дошкільного дитинства, вплив на психічний розвиток дитини.

Тема 5. Гра як провідна діяльність дітей дошкільного віку

Соціальна ситуація розвитку в дошкільному віці. Загальна характеристика ігрової діяльності. Характеристика сюжетно-рольової гри як провідної діяльності дошкільника. Структурні компоненти сюжетно-рольової гри: роль, правила, сюжет, зміст, ігрові дії, реальні і рольові стосунки, ігрові предмети і предмети-замінники. Розвиток сюжетно-рольової гри, її окремих компонентів протягом дошкільного дитинства. Рівні розвитку ігрової діяльності. Інші види ігрової діяльності дошкільника та їхнє місце у психічному розвитку: дидактичні, рухливі, будівельно-конструктивні, ігри-драматизації. Значення гри для психічного розвитку дитини. Гра і розвиток пізнавальних процесів, розумових дій, мотиваційної сфери, довільності поведінки, волі. Гра і міжособистісні стосунки дітей. Види іграшок та їхній вплив на психічний розвиток дитини. Значення ігрового матеріалу у виникненні і розвитку гри.

Тема 6. Продуктивні види діяльності дошкільника

Розвиток зображувальної діяльності в дошкільному віці. Психологічні особливості зображувальної діяльності. Малювання та стадії його розвитку. Розвиток графічних образів. Утворення графічних шаблонів. Використання кольору. Зміст дитячого малюнка та динаміка його розвитку. Вплив зображувальної діяльності на психічний розвиток. Зображувальна діяльність і сенсорний, розумовий розвиток. Розвиток творчості і зображувальних здібностей. Психологічні основи керівництва зображувальною діяльністю. Конструктивна діяльність та її особливості. Типи конструктивної діяльності: конструювання за зразком, конструювання за умовами, конструювання за задумом. Конструювання

з різних матеріалів. Вплив конструювання на психічний розвиток. Конструювання і розумовий розвиток, технічне мислення. Психологічні основи керівництва різними видами конструювання.

Тема 7. Трудова діяльність дитини дошкільного віку

Основні напрями розвитку трудової діяльності в дошкільному віці. Формування психологічних передумов трудової діяльності. Становлення власне трудової діяльності дошкільників. Формування суспільних мотивів праці. Особливості уявлень дошкільників про працю дорослих. Вплив трудової діяльності на психічний розвиток. Розширення уявлень про навколишній світ, про властивості предметів, матеріалів та знарядь праці, розвиток пізнавальної сфери. Трудова діяльність і розвиток особистості. Специфіка спільної праці дітей з дорослими та однолітками. Психологічні основи керівництва трудовою діяльністю.

Тема 8. Становлення навчальної діяльності у дошкільному віці

Проблема навчальної діяльності. Загальна характеристика навчальної діяльності. Передумови формування навчальної діяльності в дошкільному віці: формування навчальних інтересів і оволодіння загальними способами розумових дій; самостійне знаходження способів розв'язання практичних і пізнавальних завдань; навчання дітей контролю за способом виконання дій. Умови розвитку навчальної діяльності. Основні рівні розвитку та ступені готовності до навчання в школі. Зміна мети, способів і мотивів навчальної діяльності в дошкільному віці. Зародження самоконтролю і самооцінки при виконанні навчальних завдань. Психологічні основи керівництва навчальною діяльністю.

Тема 9. Спілкування дитини з дорослими і однолітками

Спілкування дитини з дорослими. Загальна характеристика спілкування. Розвиток спілкування як зміна форм спілкування: ситуативно-особистісна, ситуативно-ділова, позаситуативно-пізнавальна, позаситуативно-особистісна. Внесок кожної форми спілкування у психічний розвиток. Конфлікти між дітьми та їх причини.

Змістовий модуль 4. Розвиток пізнавальних процесів дошкільника розкриває особливості пізнавальних процесів та станів (увага, мовлення, відчуття і сприймання, мислення, пам'ять, уява) дошкільника їхні прояви та розвиток у дітей від трьох до шести – семи років.

Тема 10. Особливості уваги дітей дошкільного віку

Функції уваги. Основні напрями розвитку уваги в дошкільному віці. Мимовільна увага та умови її розвитку. Довільна увага та умови її формування. Роль слова в організації уваги. Співвідношення мимовільної і довільної уваги. Післядовільна увага. Розвиток властивостей уваги. Неуважність, її причини

та шляхи подолання. Коливання уваги. Значення різних видів діяльності в розвитку уваги. Дидактична гра як засіб розвитку уваги. Керівництво розвитком уваги.

Тема 11. Мовлення і його розвиток у дошкільному віці

Основні напрями розвитку мовлення в дошкільному віці. Розвиток словника і граматичної будови мовлення. Розвиток звукової сторони мовлення і фонематичного слуху, правильної звуковимови. Усвідомлення дітьми звукового складу слова і словесного складу мовлення як передумови оволодіння читанням і письмом. Розвиток функцій мовлення: комунікативної, плануючої, узагальнюючої, саморегулятивної, знакової. Егоцентричне мовлення, його особливості, функції та роль у психічному розвитку. Розвиток видів мовлення: від ситуативного до контекстного і пояснюючого. Роль спілкування з дорослими та однолітками, продуктивних видів діяльності, гри в розвитку мовлення. Значення мовлення для психічного розвитку дошкільника. Мовлення і розвиток пізнавальних процесів, особистості, діяльності.

Тема 12. Сенсорний розвиток дошкільників

Психологічні основи сенсорного розвитку. Розвиток окремих видів чутливості. Розвиток орієнтування у властивостях предметів. Сенсорні еталони та їх засвоєння дошкільниками. Розвиток дій сприймання. Сприймання простору: віддаленості предметів, форми і величини. Роль мовлення в розвитку сприймання простору. Специфіка сприймання часу. Усвідомлення часових змін в оточуючому. Роль мовлення і власної діяльності дитини у сприйманні часу. Сприймання художніх творів, малюнків, картин. Розуміння виразності, змісту та ідеї творів. Естетична оцінка. Сприймання людини. Розвиток довільності сприймання: формування культури спостереження, уміння ставити мету, розробляти програму, контролювати процес, оцінювати результати. Формування спостережливості. Роль дорослого в розвитку спостережливості.

Тема 13. Мислення і його види у дошкільному віці

Проблема мислення і вікові новоутворення. Проблемні ситуації та їх розв'язання. Встановлення причинно-наслідкових зв'язків. Значення знань для розвитку мислення. Проблема формування розумових дій і понять у процесі цілеспрямованого навчання. Наочно-дійове мислення. Наочно-образне мислення – основний вид мислення дитини-дошкільника. Розвиток образного мислення в дошкільному віці. Наочно-схематичне мислення. Особливості оперування образами, системами образних уявлень. Конкретна образність мислення. Наочно-просторове моделювання. Засвоєння логічних форм мислення. Передуми розвитку логічних форм мислення. Логічне мислення і розумовий розвиток. Розвиток пізнавальних інтересів і пізнавальної активності, допитливості. Пізнавальні питання, їх походження і зміст. Дитяче експериментування. Місце мислення у системі пізнавальних процесів. Вплив мислення на психічний розвиток. Мислення

і розвиток особистості. Мислення і діяльність. Умови, шляхи і засоби розвитку мислення в різних видах діяльності.

Тема 14. Розвиток пам'яті дітей дошкільного віку

Основні напрями розвитку пам'яті в дошкільному віці. Мимовільна пам'ять та умови її розвитку. Діяльність як основна умова мимовільного запам'ятовування. Етапи розвитку довільної пам'яті. Гра як основний засіб розвитку довільного запам'ятовування. Співвідношення мимовільного і довільного запам'ятовування. Образна пам'ять – основний вид пам'яті дошкільника. Характеристика образної пам'яті. Формування елементів логічної та інших видів пам'яті. Місце пам'яті у системі пізнавальних процесів. Вплив пам'яті на психічний розвиток. Пам'ять і розвиток особистості. Пам'ять і різні види діяльності. Пам'ять і навчання, засвоєння знань, умінь і навичок. Пам'ять і розвиток мовлення.

Тема 15. Формування уяви у період дошкільного дитинства

Особливості уяви дошкільника. Залежність уяви дитини від її досвіду.

Основні напрями розвитку уяви дошкільника. Розвиток видів уяви: мимовільної, довільної, відтворюючої, творчої. Опосередкована уява. Роль мовлення в розвитку довільної опосередкованої уяви.

Характеристика образів уяви дошкільника. Розвиток функцій уяви: гностичної, плануючої, захисної.

Місце уяви у системі пізнавальних процесів. Реалізм дитячої уяви. Вплив уяви на психічний розвиток. Уява і розвиток особистості. Умови, шляхи і засоби розвитку уяви. Збагачення досвіду, створення предметного середовища, збагачення проблемних ситуацій. Вплив літературних творів, гри, праці, продуктивних видів діяльності на розвиток уяви.

Змістовий модуль 5. Розвиток емоційно-вольової сфери та становлення особистості дошкільника розкриває особливості емоційно-вольової сфери дошкільника (емоції та почуття, воля), їхні прояви та розвиток у дітей від трьох до шести – семи років. Йдеться про розвиток особистості дошкільника, розкриваються умови розвитку, простежується розвиток мотивів поведінки і формування самосвідомості дитини в дошкільному віці та особливий акцент робиться на проблемах морального розвитку.

Тема 16. Особливості емоцій і почуттів у дошкільному віці. Воля і її роль у поведінці дитини

Особливості почуттів дошкільника, їхнє вираження. Основні напрями розвитку почуттів. Посилення глибини і стійкості почуттів. Підвищення „розумності” почуттів. Зміна зовнішнього вираження почуттів.

Розвиток вищих почуттів у дошкільника. Роль співпереживання, спілкування з дорослими та однолітками в розвитку вищих почуттів.

Вплив умов життя і характеру виконання діяльності на розвиток почуттів. Індивідуальність дитини і розвиток почуттів. Роль вікових етапів, криз, виникнення нових інтересів, потреб у розвитку емоцій і почуттів.

Емоційне неблагополуччя дітей та його причини. Афекти, страхи, їхні причини та шляхи подолання.

Основні напрями розвитку волі в дошкільному віці. Виникнення волі як здатності до управління поведінкою. Роль вольових дій у поведінці дошкільника та їхній генезис протягом дошкільного дитинства. Напрями розвитку вольових дій. Розвиток цілеспрямованості дій. Зміна змісту мотивів, їхнє підпорядкування і довільність поведінки. Регулююча роль мовлення у виконанні вольових дій.

Вольові зусилля при виконанні дій та подолання труднощів. Розвиток вольових якостей: самостійності, наполегливості, сміливості, ініціативності та вольових звичок: до систематичної праці, стриманості. Взаємозв'язок розвитку волі з розвитком пізнавальних процесів, особистісних новоутворень, довільності поведінки і діяльності, самосвідомості, самооцінки, самоконтролю.

Умови розвитку волі в різних видах діяльності в різних вікових групах.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		лекції	практ., семін.	лабор.	самостійна робота
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Дитяча психологія					
Змістовий модуль 1. Загальні питання дитячої психології					
Тема 1. Сутність дитячої психології	6	2	2		2
Тема 2. Сутність і закономірності психічного розвитку дитини	6	2	2		2
Разом за змістовим модулем 1.	12	4	4		4
Змістовий модуль 2. Психологічні особливості розвитку дитини у немовлячому та ранньому віці					
Тема 3. Психологічні особливості дитини у	5	2	2		

фазі новонародженості і немовлячий вік і його особливості					1
Тема 4. Особливості психічного розвитку дітей раннього віку	5	2	2		1
Разом за змістовим модулем 2.	10	4	4		2
Змістовий модуль 3. Психологічна характеристика діяльності дітей дошкільного віку					
Тема 5. Гра як провідна діяльність дітей дошкільного віку	6	2	2		2
Тема 6. Продуктивні види діяльності дошкільника	6	2	2		2
Тема 7. Трудова діяльність дитини дошкільного віку	5	2	2		1
Тема 8. Становлення навчальної діяльності у дошкільному віці	6	2	2		2
Тема 9. Спілкування дитини з дорослими і однолітками	6	2	2		2
Разом за змістовим модулем 3.	29	10	10		9
Змістовий модуль 4. Розвиток пізнавальних процесів дошкільника					
Тема 10. Особливості уваги дітей дошкільного віку	5	2	2		1
Тема 11. Мовлення і його розвиток у дошкільному віці	6	2	2		2
Тема 12. Сенсорний розвиток дошкільників	5	2	2		1
Тема 13. Мислення і його види у	6	2	2		2

дошкільному віці					
Тема 14. Розвиток пам'яті дітей дошкільного віку	5	2	2		1
Тема 15. Формування уяви у період дошкільного дитинства	6	2	2		2
Разом за змістовим модулем 4.	33	12	12		9
Змістовий модуль 5. Розвиток емоційно-вольової сфери та становлення особистості дошкільника					
Тема 16. Особливості емоцій і почуттів у дошкільному віці. Воля і її роль у поведінці дитини	6	2	2		2
Разом за змістовим модулем 5.	6	2	2		2
Підготовка та проходження екзамену	30				30
Разом за 1-й семестр	120	32	32		56
Модуль 2. Написання та захист курсової роботи					
Разом годин за модулем 2.	30*				30*
Разом годин за навчальним планом.	120+30*	32	32		56+30*

* застосовується у разі виконання з освітнього компоненту курсової роботи

6. Теми семінарських (практичних) занять

№з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Дитяча психологія в системі наук	2
2	Сутність і закономірності психічного розвитку дитини дошкільного віку	2
3	Психологічна характеристика новонародженого. Психічний розвиток дитини на першому році життя	2
4	Найважливіші новоутворення дитини в ранньому віці	2

5	Гра як провідна діяльність дітей дошкільного віку	2
6	Продуктивні види діяльності дошкільника	2
7	Елементи трудової діяльності в дошкільному віці	2
8	Особливості навчальної діяльності дошкільників	2
9	Спілкування дітей з дорослими та однолітками	2
10	Шляхи та засоби організації і підтримування уваги дітей в різних видах діяльності	2
11	Мовлення і його розвиток у дошкільному віці	2
12	Сенсорний розвиток – основа розумового розвитку дошкільника	2
13	Мислення і його розвиток у дошкільному віці	2
14	Розвиток пам'яті дітей дошкільного віку	2
15	Формування уяви у період дошкільного дитинства	2
16	Особливості розвитку вищих почуттів у дошкільників. Розвиток вольових дій та довільності поведінки дошкільника	2
Разом		32

7. Завдання для самостійної роботи

№з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Визначити проблеми дошкільної освіти, які потребують психологічних досліджень	2
2	Основні закономірності психічного розвитку у дошкільному дитинстві	2
3	Охарактеризувати соціальну ситуацію розвитку та психічне життя новонародженого у вигляді схеми, таблиці тощо	1
4	Адаптація дітей раннього віку до ЗДО. Скласти пам'ятку для батьків «До дитячого садка без сліз»	1
5	Скласти схему-характеристику рівнів сюжетно-рольової гри	2
6	Підібрати малюнки дітей дошкільного віку та здійснити аналіз рівнів розвитку зображувальної діяльності у дітей різних вікових груп	2
7	Визначити рівні розвитку працелюбства в окремих дітей під час виконання різних видів чергування	1
8	Скласти анкету для батьків з метою виявлення рівня розвитку навчальної діяльності	2
9	Охарактеризувати ситуативне спілкування дошкільників	2
10	Розробити рекомендації щодо використання дидактичного матеріалу у підтриманні уваги дітей дошкільного віку	1
11	Порівняти словник дітей молодшого і старшого дошкільного віку, зробити психологічний аналіз	2

12	Вивчити особливості сприймання дошкільниками казки	1
13	Охарактеризувати запитання конкретної вікової групи	2
14	Визначити вікові особливості довільної пам'яті дошкільників	1
15	Охарактеризувати вікові відмінності уяви дітей дошкільного віку	2
16	Скласти пам'ятки для батьків на теми: «Як зберегти емоційне благополуччя дитини», «Дитячі страхи та їх попередження»	2
	Підготовка та проходження екзамену	30
	Написання та захист курсової роботи	30*
Всього		56+30*

*застосовується у разі написання з освітнього компоненту курсової роботи

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти під час самостійної роботи на семінарських (практичних) заняттях

2 бали (незадовільно) – здобувач фахової передвищої освіти виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання для виконання за зразком; користується додатковими джерелами.

3 бали – знання здобувача фахової передвищої освіти є достатньо ґрунтовними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки та залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями. Здобувач фахової передвищої освіти виявляє вміння рецензувати відповіді інших та опрацьовувати матеріал самостійно.

4 бали (добре) – здобувач фахової передвищої освіти володіє глибокими та міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної учбової діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

5 балів (відмінно) – здобувач фахової передвищої освіти має системні, дієві знання, виявляє творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким

арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити й розв'язувати проблеми, самостійно здобувати та використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

8. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративні та проблемно-інтерактивні: лекції-презентації із застосуванням ІКТ, пояснення, розповідь, евристична бесіда, дискусії, бліц-опитування, «мозковий штурм», технології case-study, тематичні презентації, робота в парах, поточні тестування, самостійна робота, робота з науковою літературою.

9. Методи контролю

Поточне оцінювання (усні та письмові відповіді, поточне тестування, оцінювання презентацій із застосуванням ІКТ), взаємооцінювання.

Підсумковий контроль: екзамен у 1-му семестрі; захист курсової роботи у 4-му семестрі.

Як результати навчання за освітнім компонентом може бути визнана участь здобувачів фахової передвищої освіти у програмах формальної та/або неформальної освіти (курси підвищення кваліфікації, тренінги, вебінари, майстер-класи тощо) за умови документального підтвердження (сертифікати, свідоцтва, програми курсів), встановлення відповідності набутих компетентностей програмним результатам навчання за освітнім компонентом та згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Фаховому коледжі.

Результати формального та/або інформального навчання підтверджуються сертифікатом.

10. Методичне забезпечення

Опорні конспекти лекцій та навчально-методичне забезпечення семінарів, ілюстративні матеріали.

11. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти з навчальної дисципліни «Дитяча психологія»

Оцінка «5» (відмінно) – виставляється за повну, правильну і обґрунтовану відповідь в усній чи письмовій формі. Здобувач фахової передвищої освіти оволодів понятійним апаратом, уміє конкретизувати теоретичні положення, виділяє суттєве в навчальному матеріалі, відповідає логічно, послідовно, уміє впевнено використовувати засвоєні способи дій в нових ситуаціях-типових, варіативних чи нестандартних.

Оцінка «4» (добре) – показник хорошої успішності, її виставляють за правильну обґрунтовану відповідь, з якої видно, що здобувач фахової передвищої

освіти розуміє теоретичний матеріал і володіє навиками і уміннями самостійної навчально-пізнавальної діяльності, допускаючи при цьому деякі несуттєві неточності.

Оцінка «3» (задовільно) – показник задовільної успішності. Вона свідчить про те, що знання мають розрізнений, фрагментарний характер, що здобувач фахової передвищої освіти здатний відтворити певну суму фактичних знань (іноді не усвідомлюючи в цілому їх глибини, узагальненості) і використовувати засвоєні способи дій нестандартних умов за зразком.

Оцінка «2» (незадовільно) – виставляється за неправильну відповідь, яка не відповідає змісту вивченого матеріалу і свідчить про нерозуміння його основних положень. В письмових відповідях мають місце грубі помилки.

12. Рекомендована література

Основна література

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) : нова редакція : затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 № 33.

2. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 424 с.

3. Про дошкільну освіту : Закон України від 06.06.2024 № 3788-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>

4. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2008. 432 с. (Серія «Альма-матер»).

5. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія : навч. посіб. 2-ге вид., випр. Київ : Академвидав, 2015. 400 с.

6. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія : навч. посіб. для самост. роботи студ. ВНЗ. Київ : Академвидав, 2011. 373 с. (Серія «САМ»).

7. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія. Практикум : навч. посіб. для студ. ВНЗ. Рівне : Волинські обереги, 2008. 320 с.

8. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : підручник. 3-тє вид., випр. Київ : Академвидав, 2015. 448 с.

9. Програма розвитку дітей від пренатального періоду до трьох років «Оберіг» / наук. кер. А. М. Богущ. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 160 с.

10. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» / керівник проєкту Б. М. Жебровський. Тернопіль : Мандрівець, 2012. 38 с.

11. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О. І. Білан, Л. М. Возна, О. Л. Максименко та ін. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 256 с.

12. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» : у 2 ч. / О. П. Аксьонова, А. М. Аніщук, Л. В. Артемова та ін. ; наук. кер. О. Л. Кононко. Київ : ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2019. 488 с.

13. Про затвердження Державного стандарту дошкільної освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 26.11.2025 № 1557 (набирає чинності з 01.09.2027). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1557-2025-%D0%BF#Text>

Додаткова література

1. Галян О. І. Молодший школяр: психологічні аспекти виховання : навч.-метод. посіб. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ ім. І. Франка, 2009. 139 с.
2. Девіс С. Монтессорі для малюків. Як виховати допитливу й відповідальну дитину : посіб. для батьків / пер. з англ. С. Орленко. Київ : BookChef, 2023. 256 с.
3. Іванова В. В. Комплекс діагностичних методик психічного розвитку дітей дошкільного віку : метод. рекомендації. Мукачево : Вид-во МДУ, 2011. 128 с.
4. Карабаєва І. І., Ладивір С. Уява народжується в грі. *Дошкільне виховання*. 2007. № 10. С. 4–7.
5. Кузьменко В. У. Розвиток індивідуальності дитини 3–7 років. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005. 354 с.
6. Ладивір С. О. Педагогічний процес потребує радикальних змін. *Дошкільне виховання*. 2006. № 1. С. 7–9.
7. Машовець М. А. Даруємо радість праці. *Дошкільне виховання*. 2006. № 5. С. 8–9 ; № 6. С. 10–11.
8. Нурєєва О. С., Шейнфельд З. І. Невгамовні чомучки. Психологічні особливості дітей дошкільного віку (4–5-й роки життя). Харків : Основа, 2008. 253 с. (Серія «Дошкільний навчальний заклад. Психологія виховання»).
9. Піроженко Т. О. Сучасні підходи до мовленнєвого розвитку дітей. *Дошкільне виховання*. 2001. № 7. С. 10–11.
10. Пов'якель Н. І., Скляренко О. В. Психологія дитячих страхів. Київ : Шкільний світ, 2011. 128 с. (Серія «Психолог. Бібліотека»).
11. Програма розвитку і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» / наук. кер. О. В. Проскура, Л. П. Кочина, В. У. Кузьменко, Н. В. Кудикіна. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. 492 с.
12. Терлецька Л. Г. Психологія дитинства : практикум. Київ : Главник, 2006. 144 с.
13. Шавровська Н. В. Практикум з вікової психології. Київ : Марич, 2009. 90 с.